

HALLINTO- JA TALOUSTYÖ- RYHMÄ

LOPPURAPORTTI

12.3.2015
PK-SOTE

Sisällysluettelo

1 JOHDANTO _____	4
2 HALLINTO- JA TALOUSTYÖRYHMÄN KOKOONPANO JA TEHTÄVÄT _____	5
3 SOPIMUSASIAAT _____	5
3.1 Yleistä _____	5
3.2 Tulosohjaus _____	6
3.3 Organisaatio-/hallintomalli _____	6
3.3.1 PK Sote-kuntayhtymän perussopimus _____	7
3.3.2 Kiinteistö- ja tukipalvelujen kuntayhtymän perussopimus _____	7
3.3.3 Hallinto- ja talouspalvelujen tuottaminen _____	8
3.4 Ostopalvelut, palvelusetelit _____	8
3.5 Paikallinen ohjausjärjestelmä _____	9
4 SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMEN TOIMINTAKATTEEN NYKYTILA JA KUSTANNUSTEN KASVUN SIETOKYKY _____	9
5 KIIINTEISTÖASIAAT _____	11
6 RAHOITUS _____	12
7 MAAKUNNALLINEN TIETOJOHTAMINEN JA TOIMINNAN-OHJAUSTA TUKEVA RAPORTOINTI	13
8 POHJOIS-KARJALAN MAAKUNNALLISEN PK SOTE-KUNTAYHTYMÄN LIIKKEELLELÄHTÖTAPA _____	15
8.1 Liikkeellelähtötapa _____	15
8.2 Johtaminen _____	16
KUVA 1. SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON TOIMINTAKATTEEN KEHITYS JA ARVIO	11
KUVA 2. TIETOJOHTAMISEN RAKENNE TIETOJÄRJESTELMIEN OSALTA	15
KUVA 3. P-K SOTEN KÄYNNISTYSPOLKU	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

Liitteet

<i>Liite 1</i>	<i>Tulossopimusluonnos</i>	<i>18</i>
<i>Liite 2</i>	<i>Sote-tuotantokuntayhtymän perussopimusluonnos</i>	<i>20</i>
<i>Liite 3</i>	<i>Kiinteistö- ja tukipalvelujen kuntayhtymän perussopimusluonnos</i>	<i>27</i>
<i>Liite 4</i>	<i>Kuntien ja P-K:n sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymän tytäryhtiöt</i>	<i>33</i>
<i>Liite 5</i>	<i>Asiakaspalvelujen ostot</i>	<i>36</i>
<i>Liite 6</i>	<i>Palvelusetelit</i>	<i>37</i>
<i>Liite 7</i>	<i>Palvelusetelikyselyn avoimet kysymykset ja vastaukset</i>	<i>38</i>
<i>Liite 8</i>	<i>Paikallinen ohjausjärjestelmä –luonnos</i>	<i>40</i>
<i>Liite 9</i>	<i>Yhteenveto kiinteistökyseilyn tuloksista</i>	<i>41</i>

1 JOHDANTO

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutoksen tavoitteena on turvata yhdenvertaiset, asiakaslähtöiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut koko maassa. Sote-tuotantoalueiden rakentaminen edellyttää kunnissa ja kuntayhtymissä merkittävän työpanoksen muutosten suunnitteluun ja toteutukseen. Uudistuksen myötä osalla kunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöä työnantaja muuttuu. Lisäksi nyt käytössä olevien toimitilojen, laitteiden ja muun omaisuuden omistussuhteissa sekä muiden velvoitteiden vastuusuhteissa tapahtuu muutoksia.

Keväällä 2014 PKSSK:n jäsenkunnat sekä kuntayhtymä järjestivät kaksi neuvottelutilaisuutta (Kimmel ja Huhmari), joissa sopivat, että lähdetään yhdessä valmistelemaan yhteistä sosiaali- ja terveyspalvelujen tuotantomallia.

Edellä mainitun uudistuksen toteuttamiseksi maakunnassa Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymän yhtymähallitus on kokouksessaan 28.4.2014 hyväksynyt periaatepäätöksenä jäsenkuntien alueellisen sote-hankkeen perustamisen kuntayhtymän hallinnoimana. Päätöksessään hallitus pyysi jäsenkuntia nimeämään edustajansa hankkeen ohjausryhmään siten, että Joensuun kaupunki nimeää kaksi (2) jäsentä ja muut kunnat yhden (1) jäsenen. Ohjausryhmä valitsi puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan keskuudestaan.

Pohjois-Karjalan sote-hanke tekee suunnitelman kuntien päätöksentekoa varten siitä, miten alueen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut tuotetaan ja organisoidaan 1.1.2017 alkaen. Hankkeessa ovat mukana kaikki Pohjois-Karjalan kunnat sekä Heinäveden kunta. Hanketta hallinnoi Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä.

Hankesuunnitelman mukaan sote-tuotantoalueen kehittämisen koordinaatiotyöryhmänä toimivat kuntien ja kuntayhtymän johtajat ja heidän varahenkilönään sotejohtajat tai vastaavat. Ohjausryhmä asetti koordinaatioryhmän ensimmäisessä kokouksessaan 16.6.2014. Koordinaatioryhmä valmistelee asiat ohjausryhmälle.

Hankesuunnitelman ja ohjausryhmän 16.6.2014 tekemän päätöksen mukaan koordinaatioryhmän tehtävänä oli nimetä tarvittavat asiantuntija-/valmisteluryhmät ja antaa niille toimeksiannot. Koordinaatioryhmän 25.6.2014 tekemän linjauksen mukaan valmistelutyöryhmien yhteisenä tehtävänä on mallintaa Pohjois-Karjalan alueellinen sote-palvelutuotanto ja sen vaatimat hallinto-, tuki- talouspalvelut, tilaratkaisut sekä sote-tuotannon kytkennät kuntien muihin rajapintoihin, kuten laaja-alaiseen terveyden ja hyvinvoinnin edistämistyöhön.

Koko selvitystyön taustalla on ollut nykyiseen hallitusohjelmaan kirjattu sote-palvelujen palvelurakennemuutos ja siihen liittyvä järjestämisalakiluonnos erilaisine versioineen. Hallinto- ja taloustyöryhmän työ on nojautunut kyseiseen lakiehdotukseen. Lain eteneminen eduskunnan käsittelyyn on pysähtynyt ja tilanne valtakunnan tasolla on auki. Hallinto- ja taloustyöryhmän työn tulos kuitenkin taipuu joustavasti erilaisiin hallintomalleihin.

Pidätämme oikeuden mahdollisiin terminologiaan liittyviin epätarkkuuksiin johtuen lain valmistelusta ja sen lopputuloksesta tässä vaiheessa.

2 HALLINTO- JA TALOUSTYÖRYHMÄN KOKOONPANO JA TEHTÄVÄT

Kokouksessaan 25.6.2014 koordinaatioryhmä nimesi hallinto- ja taloustyöryhmään seuraavat jäsenet:

Nimi	Virka-asema	Kunta
Saatsi Asko työryhmän puheenjohtaja	Kaupunginjohtaja	Nurmes
Auvinen Eeva-Liisa	Kaupunginjohtaja	Kitee
Riikonen Olli	Kunnanjohtaja	Tohmajärvi
Rouvinen Ismo	Talous- ja kehitysjohtaja	PKSSK
Väänänen Risto	Talous- ja strategiajohtaja	Joensuu

Myöhemmin työryhmää täydennettiin seuraavasti:

Nimi	Virka-asema	Kunta
Lintumäki Päivi työryhmän sihteeri	Sote-tilaajajohtaja	Outokumpu
Tiainen Seppo	Kuntakehityspäällikkö	P-K:n maakuntaliitto
Tervamaa Aleks	Henkilöstön edustaja	Joensuu

Koordinaatioryhmän antaman toimeksiannon mukaan hallinto- ja taloustyöryhmän tehtävänä on

- i) selvittää organisaatio-/hallintomallin ja kehittämisrakenteen vaihtoehdot ja tuottaa luonnoksen tulossopimukseksi
- ii) selvittää omaisuusjärjestelyjen ja rahoitusjärjestelyjen vaihtoehdot
- iii) selvittää hallinto- ja tukipalvelujen tuotantovaihtoehdot
- iv) hyödyntää THL:n asiantuntijatyöpanosta
- v) tietojohdamisen liittyvät tehtävät.

Hallinto- ja taloustyöryhmä on kokoontunut syksyn 2014 aikana seitsemän kertaa ja kevään 2015 aikana neljä kertaa, kokoukset on pidetty eri kuntien sekä kuntayhtymän sosiaali- ja terveyspalvelujen tiloissa ja kokouksissa on ollut mukana myös valmistelevan sihteeristön edustajia.

3 SOPIMUSASIAIT

3.1 Yleistä

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutos ei etene valtakunnan tasolla tällä vaalikaudella. Mikään ei kuitenkaan estä PKSSK:n jäsenkuntia valmistelemasta jo aloitettua yhteistyömallia loppuun ja kuntien päätettäväksi.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämis- ja tuotantovastuu siirtyy kunnilta perustettavalla uudelle kuntayhtymälle. Järjestämis- ja tuotantovastuu tarkoittaa lakisääteisten sosiaali- ja

terveydenhuollon tehtävien hoitamista sekä vastuuta palvelujen yhdenvertaisesta saatavuudesta ja laadusta, asianmukaisesta saavutettavuudesta, tarpeen ja määrän määrittämisestä, tuotantorakenteesta ja tuotantotavoista päättämisestä sekä laadun, määrän ja vaikutavuuden seurannasta ja kehittämisestä sekä tuottamisen valvonnasta.

3.2 Tulosohjaus

Sote-alueen (P-K:n kunnat ja Heinävesi) kuntien ja kuntayhtymän välillä sovelletaan tulosohjausta. Tulostavoitteista sovitaan vuosittain käytävissä neuvotteluissa.

Tulosohjaus on osa sosiaali- ja terveystalouden sisäisen ohjauksen kokonaisuutta, joka tarkoittaa lähinnä tulostavoitteista sekä resursseista ja kehittämislinjauksista sopimista sekä toiminnan tulosten ja vaikutusten arviointia. Tulosohjauksen tavoitteena on toiminnan tehostaminen sekä järjestelmä, joka tukee tavoitteiden tiivistä suhdetta sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisiin tavoitteisiin. Tarkoituksena on vahvistaa kuntien tosiasiallisia mahdollisuuksia vaikuttaa alueensa palvelutuotannon kehittämiseen antamalla niiden käyttöön ohjauskeino, joka on samalla sekä tehokas että konkreettinen.

Tulosohjauksessa tulee painottaa toiminnan vaikuttavuutta väestön hyvinvointiin ja terveyteen sekä kustannustehokkuutta. Tulossopimuksessa määritellään palvelutuotannolle asetettavat tavoitteet ja niiden toteuttamistapa sekä sovitaan seurannasta, raportoinnista ja tulosten arvioinnista.

Liite 1, malli tulosohjaukseen liittyvistä asiakokonaisuuksista

3.3 Organisaatio-/hallintomalli

PK Sote -hankkeen ohjausryhmä on kokouksessaan 3.11.2014 linjannut, että "*Pohjois-Karjalan sote-hankkeen valmistelu perustuu maakuntatasoiseen (Pohjois-Karjalan maakunnan kunnat + Heinäveden kunta) kuntayhtymämalliin ja...*"

Hallinto- ja taloustyöryhmä on linjannut alun alkaen työn niin, että sote-tuotantoa varten perustetaan uusi kuntayhtymä, joka vastaa sekä perusterveydenhuollon, sosiaalipalvelujen että erikoissairaanhoidon palveluista. Nykyinen sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä typistetään aluksi nykyisiä kiinteistöjään hallinnoivaksi kiinteistö kuntayhtymäksi.

Hallinto- ja taloustyöryhmä on tehnyt kunnille ja alueen kuntayhtymille kyselyn sote-tuotantoalueen perustamistavasta:

Vaihtoehto A; perustetaan uusi sote-tuotantokuntayhtymä, joka vastaa tuotannosta ja PKSSK jää esh:n kiinteistöt omistavaksi kuntayhtymäksi ja ehkä joidenkin tukipalvelujen tuottajaksi.

Vaihtoehto B; nykyinen PKSSK laajenee 1.1.2017 kaikkia sote-palveluja tuottavaksi kuntayhtymäksi.

Vaihtoehtoa A kannatti 9 kuntaa.

Vaihtoehtoa B kannatti 3 kuntaa ja molemmat kuntayhtymät.

Hallinto- ja taloustyöryhmä on valmistellut kuntayhtymien perussopimukset alkuperäisen oletuksen mukaan niin, että PK Sote -alueelle tulee kaksi kuntakuntayhtymää; sote-palvelutuotannon kuntayhtymä sekä kiinteistö- ja tukipalvelujen kuntayhtymä, jonka elinkaareen ei tässä vaiheessa oteta kantaa.

3.3.1 PK Sote-kuntayhtymän perussopimus

PK Sote-kuntayhtymän perussopimusluonnos on valmisteltu kokonaan uuden kuntayhtymän perustamisen pohjalta.

Huomioita ja kommentteja sopimusluonnokseen liittyen:

- i) 5 § Jäsenkunnan ottaminen ja eroaminen, tulisiko huomioida mahdolliset kuntaliitokset ja kuntapohjan laajentuminen?
- ii) 20 § Erityisvelvoitteista aiheutuvien menojen maksuosuudet, onko tarvetta jatkossa?
- iii) 22 § Suoritteiden hinnoittelu, tässä vaiheessa mm. rahoitukseen liittyvät säännökset ovat kesken.
- iv) 31 § Siirtymäkauden määräykset, valmisteluvastuu pitänee olla yhteinen kuntien ja kuntayhtymän kanssa.
- v) jos tulee vain yksi kuntayhtymä, tehtäväluettelo kannattaa kirjoittaa mahdollisimman laajaksi.
- vi) jos PKSSK:n perussopimusta muutetaan, sopimukset tulee siirtää tuotantokuntayhtymälle. Jos PKSSK jatkaisi tuotantokuntayhtymänä, ei tarvitsisi tehdä sopimusten siirtoa. Kuntien sopimukset on kuitenkin siirrettävä.
- vii) suunnittelu ja talous; tulosohtauskuvion kirjaaminen sopimukseen.
- viii) siirtymäsäännökset; ei ole vielä neuvottelukumppania, eli määriteltävä tarkasti.
- ix) taseyhtälö, vaikutusten huomiointi?
- x) **Alemman tasoisten toimielimien perustaminen, esim. yksilöasioiden käsittelyä varten.**
- xi) **Yhtymähallitus voi jakaantua jaostoihin, joiden kokoonpanosta ja tehtävistä määrätään hallintosäännössä.**

Liite 2, Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymän perussopimusluonnos

3.3.2 Kiinteistö- ja tukipalvelujen kuntayhtymän perussopimus

Kiinteistö- ja tukipalvelujen kuntayhtymän perussopimusluonnos on valmisteltu niin, että se hallinnoi nykyisen P-K:n sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymän tiloja sekä tuottaisi tukipalveluja myös alueen kunnille.

Huomioita ja kommentteja sopimusluonnokseen liittyen:

- i) 3 § Palvelujen antaminen, kiinteistö-kuntayhtymä on in-house -yhteisö suhteessa jäsenkuntiinsa. Se ei voi kuntayhtymänä tuottaa palveluja muille tahoille (KuntaL 2a §). Jos olisi ajatuksena palvelujen tuottaminen myös vapaille markkinoille, sen tulisi tapahtua yhtiömuodossa.
- ii) 5 § Jäsenkunnan ottaminen ja eroaminen, onko tarpeen varautua mahdollisiin kuntaliitoksiin.
- iii) tehtäväluettelossa huomioitava tukipalvelujen laajuus.
- iv) vastaa muusta toiminnasta, mitä ei ole siirretty tuotantokuntayhtymälle.
- v) sopimus kirjoitettu yhtymäkokous-mallin (ei yhtymävaltuusto) mukaisena.
- vi) tukipalvelujen (ei sote) henkilöstö ei lähtökohtaisesti siirry liikkeenluovutuksella.

Liite 3, Kiinteistö- ja tukipalvelujen kuntayhtymän perussopimusluonnos

3.3.3 Hallinto- ja talouspalvelujen tuottaminen

Sosiaali- ja terveystalouden palvelujen palkanlaskennan sekä kirjanpidon (= muun muassa kirjanpito, osto- ja myyntireskontra, Rondo, laskutus ym.) henkilöstö on useimmissa kunnissa organisatorisesti kuntien keskushallinnossa. Osin myös keskushallinnon muu henkilöstö (talousjohto, henkilöstöhallinto, työhyvinvointi jne.) tuottaa hallinnon palveluja sosiaali- ja terveystalouden palveluihin. Palkanlaskennan ja kirjanpidon henkilöstön tuottamat palvelut jakautuvat sote-palvelujen ja muun kunnan toiminnan kesken keskimäärin 50/50, tai jopa kaksi kolmasosaa tekee sosiaali- ja terveystalouden palveluja. Myös pääluottamusmies-/luottamusmieshenkilöstö on monissa kunnissa kuntien keskushallinnossa.

Jos edellä mainittua henkilöstöryhmää lähdetään jakamaan sote-kuntayhtymien ja kuntien kesken, varsinkin pienten kuntien haavoittuvuus em. palvelujen tuottamisessa kasvaa. Tätä haavoittuvuutta ovat jotkut kunnat osaltaan pyrkineet eliminoimaan hoitamalla myös kuntien konserniyhtiöiden kirjanpidon ja palkanlaskennan ja näin saaneet lisävahvuutta konserniyhtiöiden henkilöstöstä. Toisaalta vaarana on myös se, että kuntiin jää liian raskas hallinnon, varsinkin ylemmän johdon organisaatio, jos palkanlaskennasta ja kirjanpidosta henkilöstöä siirretään kuntayhtymiin eikä samalla kevennetä muuta hallinnon organisaatiota. Kovin tehokkaalta ei kuulosta myöskään se, että Joensuun kantakaupunki-alueelle saattaisi tulla kaksi samantyyppisiä ja samantasoisia hallinnon palveluja tuottavia yksiköitä; Joensuun kaupungin hallinto sekä sote-palvelujen tuotantokuntayhtymän hallinto.

Ylemmän johdon organisaatiota voisi keventää niin, että tuotantokuntayhtymällä ja kunnilla (keskuskaupungilla?) olisi yhteisiä viranhaltijoita. Muun muassa kunnissa/kuntayhtymissä laaditaan samanlaisia lakisäätöisiä suunnitelmia, neuvotellaan sopimuksista ja tehdään paikallissopimuksia, tehdään työn vaatavuuden arviointia, järjestetään henkilöstön koulutusta, laaditaan talousarvioita samoilla järjestelmillä jne. Paitsi että toiminnan tehokkuus ja tuottavuus lisääntyy, yhteisen henkilöstön käyttämisen etu on se, että kuntayhtymä ei pääse elämään omaa elämäänsä vaan olisi tiukasti kytketty kuntiin ja myös tiedon saanti kuntayhtymän toiminnasta olisi peruskunnissa helpompaa.

Sote-tuotantokuntayhtymä (käynnistämisen start-up –tiimi) ja Joensuun kaupunki PK Sote-alueen keskuskaupunkina käynnistävät neuvottelut talous- ja osittain hallintopalvelujen tuottamisen yhteisesti. Tarvittaessa alueen muilla kunnilla on mahdollisuus liittyä selvitykseen mukaan heti tai myöhemmin.

Liite 4, kuntien ja PKSSK:n tytäryhtiöt

3.4 Ostopalvelut, palvelusetelit

Hallinto- ja taloustyöryhmä selvitti ostopalvelujen osuuden sote-menojen toimintamenoista. Lisäksi tehtiin erillinen kysely palvelutyöryhmän toimesta kuntien palvelusetelin käytöstä. Hallinto- ja taloustyöryhmä totesi, että asiakaspalvelujen ostot muilta (kuin kunnilta, kuntayhtymiltä ja valtiolta) sekä palveluseteliostojen määrä on merkittävä sote-palvelujen kokonaisuudesta.

Kuntien muilta kuin kunnilta, kuntayhtymiltä ja valtiolta tehtävät palvelujen ostot ovat reilut 108 milj. euroa. Palveluseteliostoihin on kuntien budjeteissa varattu yhteensä noin 5,5 milj.

euroa. Erilaisiin ostoihin yksityisiltä palveluntuottajilta sekä muihin palvelujen ja tavaran ostoihin yksityiseltä sektorilta käytetään jo tälläkin hetkellä huomattavan suuret summat. Palvelusetelin käytössä on kuntakohtaisesti monenlaista kirjavuutta. Kunnissa nähtiin, että palvelusetelitoiminta tulisi olla seudullisesti koordinoitua.

Liite 5, asiakaspalvelujen ostot

Liite 6, selvitys palvelusetelistä

Liite 7, avoimet kysymykset palvelusetelin käytöstä

3.5 Paikallinen ohjausjärjestelmä

Sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisesta vastuussa olevien kuntayhtymien hallinto määryytyy kuntalain mukaisesti. Tältä osin laissa ei ole erityissäännöksiä kuntayhtymän hallinnosta.

Sote-kunta -rajapinta yhteistyön tekemisen kannalta nähtiin tarpeelliseksi muodostaa jonkinlainen paikallinen ohjausjärjestelmä tiedon välittämiseen peruskunnan ja kuntayhtymän välille. Myöskin noin 50 % budjettivastuun ja vielä suuremman toiminnallisen vastuun siirtäminen pois kunnan käsistä voi tuntua peruskunnasta, toiminnan rahoittajasta kovin riskiseltä. Tämän vuoksi, tiedon välittämisen ja luottamuksen rakentamista varten perustetaan kuntiin sote-palvelujen paikallistason neuvottelukunta. Joensuussa saattaa olla luontevampaa perustaa kaupunginhallituksen alainen toimikunta tähän tehtävään. Kyse on kuitenkin noin 200 milj.€ käyttämisestä, ehkä neuvottelukunta antaa liian löysän kuvan ohjaustarpeesta. Myös sote-alueiden poistuminen muuttaa asetelmaa. Maakuntatasolla saattaa tulla pohdittavaksi oman tilaaja/järjestäjä-tuottaja -mallin hahmottelu (kunnat tilaajina/järjestäjinä, kuntayhtymä tuottajana).

Liite 8, paikallinen ohjausjärjestelmä –luonnos

4 SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMEN TOIMINTAKATTEEN NYKYTILA JA KUSTANNUSTEN KASVUN SIETOKYKY

Pohjois-Karjalan sairaanhoitopiirin alueeseen kuuluu 14 kuntaa ja vuoden 2014 lopun ennakkoväkiluku oli 168 941 asukasta. Väestön ikärakenne on koko maata vanhempi ja lisäksi sairastavuus on koko maahan nähden korkeampi. Nämä tekijät selittävät merkittävässä määrin sitä, että sosiaali- ja terveydenhuollon menot ovat koko maata korkeammat. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tilastojen mukaan kuitenkin ns. ikä- ja tarvevakioituna menot ovat keskimääräistä tasoa alhaisemmat. Tuotantoalue pärjää keskimääräistä hieman paremmin myös, jos tarvevakioituja kuluja vertaillaan Itä-Suomen erityisvastuualueen sisällä viiden eri sairaanhoitopiirin kesken.

Pohjois-Karjalan tuotantoalueen sosiaali- ja terveydenhuollon nettomenot eli ns. toimintakate oli vuoden 2013 tilinpäätöstietojen mukaan noin 632 milj. € eli reilut 3700 € asukasta kohti, kun koko maan vastaava oli noin 3600 €. Vuosina 2010-13 toimintakate heikkeni vuosittain keskimäärin 4 % kuitenkin siten, että menokasvu on ollut laskeva. Koko maassa vuosittainen kasvu on ollut nopeampaa eli 4,8 %:n tasolla ja tämä ero näkyy myös kuntatalouden käyttötalouspuolen tunnusluvissa, joissa Pohjois-Karjala on parannellut suhteellisesti huonompaa asemaansa. Tämä selittyy sillä, että sosiaali- ja terveydenhuollon menot muodosta-

vat erityisen merkittävän osuuden kuntien käyttötalouden nettomenoista (toimintakatteesta). Vuonna 2013 nettomenot muodostivat Pohjois-Karjalan tuotantoalueella 68,4 % kaikista kuntien käyttömenoista, kun vastaava suhdeluku koko maassa oli 65,6 %. Monissa kunnissa menot muodostavat yli 70 % kunnan nettomenoista.

Vuoden 2014 alustavien tilinpäätöstietojen sekä vuoden 2015 budjettien pohjalta voidaan arvioida sosiaali- ja terveydenhuollon toimintakatteen taso myös näille kahdelle vuodelle. Vuoden 2015 toimintakate tulee olemaan vajaa 660 milj. €. Tilinpäätökset sekä varsinkin budjetit toteutuessaan merkitsevät alkuvuosikymmenen varsin rajun kustannusnousun hidastumista. Tämä onkin toivottavaa, koska kuntatalouden sopeuttamista on pitkälti hoidettu veronkiristyksillä tasapainon saavuttamiseksi. Kunnallisverotuksen taso on tuotantoalueen kunnissa jo maan korkeimpia.

Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveydenhuollon tuotantoalueen tulevaa kustannuskehitystä on hahmoteltu vuoteen 2021 saakka eräiden perusolettamusten pohjilta. Kuvassa 1 on nähtävissä toimintakatteen paitsi mennyt, myös erilaiset tulevaisuuden kehityskäyrät. Tulevaisuuden kustannuskehityksen ennakoinnit perustuvat menneeseen kehitykseen, mutta myös valtioneuvoston tuoreen Peruspalveluohjelma 2015-18 –asiakirjan tietoihin. Lisäksi laskelmissa on käytetty tuoreimpia verokehitysarvioita tuleville vuosille sekä arvioitu viime vuosien ja kestävyysvajeen pohjalta kuntien tulevien valtionosuuksien muutoksia. Kaikkiaan laskemissa on ennakoitu, että tuotantoalueen kuntien julkiset tulot kasvaisivat 1,6 % vuosittain. Verotulot 2,2 % eli hieman koko maan ennusteita vähemmän ja valtionosuudet 1,0 %. Mitä ilmeisimmin myös tulevilla eduskuntakaudella valtionosuuksien kasvu tulee jäämään erittäin vähäiseksi. Kun pelkästään väestön ikääntymisen kasvu Pohjois-Karjalassa merkitsee selvää kustannusten kasvun painetta, joudutaan kuntatalouden tasapainon kannalta tarkastelemaan sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuskehitystä erityisen kriittisesti.

Kuvan 1 eri laskentamallien pohjilta voidaan tehdä arvioita niiden vaikutuksesta tasapainoiseen kuntatalouteen vuonna 2021. Arvioinneissa ja laskemissa on sisällä se, että valtion tuottavuusohjelman mukaisesti tuottavuutta tulee nostaa 0,5 % vuosittain. Ensinnäkin vuosien 2010-13 mukainen kustannuksien rajun kasvun jatkuminen parin väli vuoden (2014-15) jälkeen merkitsisi selvää kuntatalouden epätasapainoa ennustejakson lopussa. Kuvatun mukaisen kehityksen jatkumista voidaan parhaiten kuvata paineella tuloveroprosenttiin. Kova menokasvu merkitsisi sitä, että jokainen vuosi jouduttaisiin tasapainon saavuttamiseksi kunnallisveron tasoa nostamaan lähes yhdellä prosenttiyksiköllä eli paine olisi koko kaudella noin viiden tuloveroprosentin tuottoa vastaava.

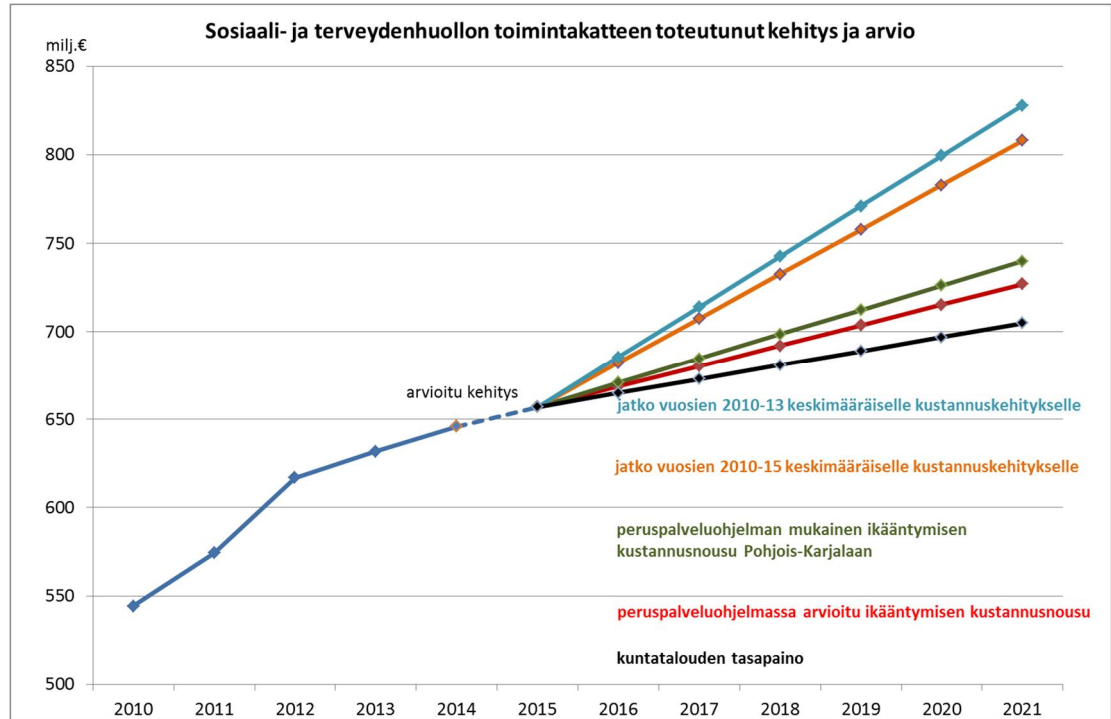
Valtioneuvoston peruspalveluohjelmassa on arvioitu, että pelkästään ikääntyminen tulee nostamaan vuosikymmenen loppupuolella laskennallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon menoja koko maan tasolla vuosittain keskimäärin 1,7 %. Pohjois-Karjalan väestön ikärakenne huomioiden kasvu olisi arviolta noin 2 % vuosittain. Mikäli kustannukset nousisivat tätä luokkaa, kertyisi siitä vuoden 2021 tasolla yhteensä 1,7 tuloveroprosentin tuottoa vastaava paine kuntatalouteen.

Tavoitteeksi asetetaan se, että vuonna 2021 kuntatalous olisi tasapainossa sosiaali- ja terveyspalvelujen osalta. Arvion lähtökohtana on, että kuntatalouden nykytilannetta ei oteta huomioon vaan tarkastellaan tasapainoa pelkästään ennustekaudella.

Mikäli nykyistä jo varsin kireää kunnallisverotuksen tasoa ei haluta lähteä enää nostamaan, niin sosiaali- ja terveyspalvelujen kustannusnousu (toimintakatteiden heikkeneminen) tulisi olla vuosina 2016-2021 keskimäärin korkeintaan 1,2 % vuosittain. Kasvuluku kuvaa hyvin sitä, että vuosikymmenen alun kustannuskasvusta on päästävä selvästi pienem-

piin lukuihin. Muussa tapauksessa on pakko käyttää muita keinoja (mm. verotuksen selvä korrattaminen) tasapainoisen kuntatalouden saavuttamiseksi. Lisäksi on huomioitava, että näiden kasvulukujen lisäksi on em. mukaisesti tuottavuutta saatava nostettua.

Maakunnallisella mallilla haetaan kustannustehokkaampaa toimintaa.

Kuva 1. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimintakatteen kehitys ja arvio

5 KIINTEISTÖASIAT

PK Sote -hankkeen ohjausryhmä on kokouksessaan 3.11.2014 linjannut, että sote-palvelujen kiinteistöjen omistus säilyy nykyisillä omistajilla eli kunnilla ja PKSSK:n kuntayhtymällä.

Kiinteistökysele toteutettiin loka-marraskuussa 2014. Kaikki kunnat ja kuntayhtymät vastasivat kyselyyn. Kysely tehtiin kunnille ja kuntayhtymille. Tiedoista puuttuu yritysten, säätiöiden ja yhdistysten omistamat tilat.

Sote-palvelujen käytössä on kiinteistöjä yhteensä 294 302 neliötä eli 29,4 hehtaarin verran. Kiinteistöjen tasearvo on 179,2 milj. euroa. 1.1.2014 jälkeen valmistuvia kiinteistöjä on yhteensä 85,7 milj. euron arvosta. Tunnistettuja investointitarpeita on vielä tämän päälle 13,4 milj. euron arvosta.

Kiinteistöjen keskimääräinen poisto on 2,08 €/m²/kk ja ylläpitokustannus on 5,74 €/m²/kk. Näiden päälle pitää vielä lisätä korkokustannus, joka on hallinnollinen päätös. Karkealla laskutoimituksella sote-tiloista maksettava vuosivuokra on myös korko huomioiden yhteensä 28 milj. euroa. Koron osuus olisi 2 %:n korkokannalla ja taseen jäännösarvolla 0,10 €/kk/m². Keskimääräiseksi kokonaisvuokraksi tulisi yhteensä 7,92 €/m²/kk.

Tärkeimpiä havaintoja kyselyn tuloksista ovat:

- i) Useilla sote-palvelujen rakennuksilla ei ole tonttia laisinkaan, vaan ne rakennettu "kunnan puistoon" (kiinteistöjen siirto toiselle omistajalle olisi työlästä).
- ii) Keskimääräinen jäljellä oleva poisto-aika on 28 vuotta eli korjausvelkaa on paljon. Poistajoissa on suuria eroja, ääripäät ovat Nurmes (11 v.) ja Rääkkylä (45 v.). Ohjeellinen poisto-aika vaihtelee välillä 20-50 vuotta ääripäinä samat kunnat.
- iii) Pääosin koneet ja kalusto ovat mukana rakennuksissa / taseessa oleva koneiden ja kaluston arvo on melko pieni lukuun ottamatta PKSSK:ta eli alaskirjauksista ei tulisi isoja ongelmia nykyomistajille, niihin pitäisi vain varautua ennakolta.
- iv) Tohmajärven ja Outokummun kaikki tiedot eivät ole mukana kaikkien keskiarvojen laskennassa.
- v) Joensuun kaupungilla on suhteellisesti suurimmat investointitarpeet tuleville lähivuosille.
- vi) PKSSK:n keskeneräisissä on mukana myös suunnitteluvaiheessa olevia rakennuksia?
- vii) Kiinteistöjen vuokran määräyksessä noudatetaan yhtenäisiä vuokrasuperusteita
- viii) Korkotasosta tulee tehdä hallinnollinen päätös, esimerkiksi: korkolain mukainen viitekorko (Suomen Pankin päätös per. 6 kk) + 1,5 %. Korko tarkistetaan kuitenkin neljän vuoden välein.
- ix) Korko lasketaan taseessa olevalle koko rakennuksen jäännösarvolle per. edellisen vuoden viimeinen päivä
- x) Koneet ja kalusto luovutetaan korvauksetta eli luovuttaja alaskirjaa niiden arvon vuoden 2017 tilinpäätöksessä.
- xi) Vuokrasopimuksissa jatkossa käytettävästä indeksistä tulee tehdä hallinnollinen päätös, esimerkiksi hoitokuluissa kiinteistöjen ylläpidon kustannusindeksi.

Liite 9. Yhteenvedo kiinteistökyseleyn tuloksista

6 RAHOITUS

Rahoitusmallin rakentamisen helpottamiseksi tarvittaisiin valtakunnallista ohjausta.

Työryhmä suosittaa selvittämään mahdollisia maakunnallisia rahoitusmalleja sekä rahoituksen tasoa 31.8.2015 mennessä.

Koska valtakunnallista rahoitusmallia ei tässä vaiheessa ole, tulisi ottaa kantaa siihen, miten edetään rahoitusmallin suhteen. Jäädäänkö odottamaan sotelakia vai luodaanko oma malli. Jos oma, lähtökohtana on vuodelle 2017 vuosien 2013 - 2015 tilinpäätösten keskiarvo indeksillä ja tehtävämuutoksilla korjattuna >> kuntakohtainen könttärahoitus.

7 MAAKUNNALLINEN TIETOJOHTAMINEN JA TOIMINNAN-OHJAUSTA TUKEVA RAPORTOINTI

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaympäristö tulee muuttumaan merkittävästi nykytilanteesta. Tällä hetkellä maakunnassa on käytössä lukuisia eri raportointijärjestelmiä, joista kerätään raportteja ja yhteenvetoja johdon käyttöön ja analysoinnin avuksi. Raportoinnin ammattilaiset, asiantuntijat ja esimiehet joutuvat käyttämään eri järjestelmiä ja eri käyttöliittymiä tarvittavien tietojen saamiseksi ja koostaminen yleensä joudutaan tekemään manuaalisesti tai erilaisten excel-taulukoiden avulla. Nykyisin käytössä olevat järjestelmät eivät pääsääntöisesti yhdistä eri järjestelmien tietoa niin, että siitä olisi hyötyä toiminnan ohjauksessa.

Organisaatioiden johdolla pitäisi olla käytössään käyttöliittymä (raportointiportaali), jonka kautta pystytään tarjoamaan näkymät eri järjestelmistä esimiehille tuotettaviin yhteisesti sovituihin raportteihin, sekä liittymät tehokäyttäjätökaluihin, joilla asiantuntijat raportoivat ja analysoivat toimintaa pääasiassa yhteisestä tietovarastosta poimituilla tiedoilla. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutoksen myötä tätä tavoitetta kannattaa rakentaa maakunnallisesta näkökulmasta, jopa laajemmin kuin pelkästään sote -ympäristöön.

Maakunnallista tietojohdamista on viety eteenpäin koordinaatioryhmän vastuuttamana pienen valmisteluryhmän toimesta hallinto- ja taloustyöryhmän alaisuudessa. Valmisteluryhmään kuuluu edustajia sekä Joensuun kaupungin että PKSSK:n organisaatiosta. Myös PTTK on ollut määrittelyissä mukana.

Koordinaatioryhmän linjaukset väliraportissa

- i) Selvitetään alueellisten sote-toiminnan palveluprosessien, toiminnan suunnittelun ja alueellisten hoitoketjujen mahdollisuus suunnitteluprojektin (perusjärjestelmistä saatavan tiedon yhdistäminen perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon sekä sosiaalitoimen osalta) avulla, joka ajoittuisi tammi-helmikuulle 2015. Suunnitteluprojektin tulokset ja mahdollisuudet olisivat silloin käytettävissä Siun sote-hankkeen loppuraportissa.
- ii) Tietovarastointi sekä koodistopalvelun tilannetta selvitetään samalla aikataululla. Maakunnallisuus otetaan selvittelyssä huomioon.
- iii) Raportointiportaali sekä erilaiset mittarit ovat selvittelyn viimeisin osa. Mittareiden valmistelua voidaan jatkaa organisaatioissa ja samalla seurataan myös valtakunnallista kehitystä. Maakunnallinen valmistelutilanne kerätään yhteen, jonka perusteella tehdään raportointiportaalin vaatimusmäärittely kilpailutusta varten. Aikataulullisesti tämän kohdan asiat voidaan toteuttaa myös 2016 aikana.
- iv) Hallinto- ja taloustyöryhmän alla oleva valmisteluryhmä huolehtii suunnitteluprojektin vetämisestä ja raportoi hallinto- ja taloustyöryhmän kautta koordinaatioryhmälle.
- v) Kuntien ja PKSSK:n raportointiin/tietovarastointiin liittyvissä hankkeissa odotellaan Siun sote-hankkeen etenemistä.

Koordinaatioryhmän linjausten toteutus

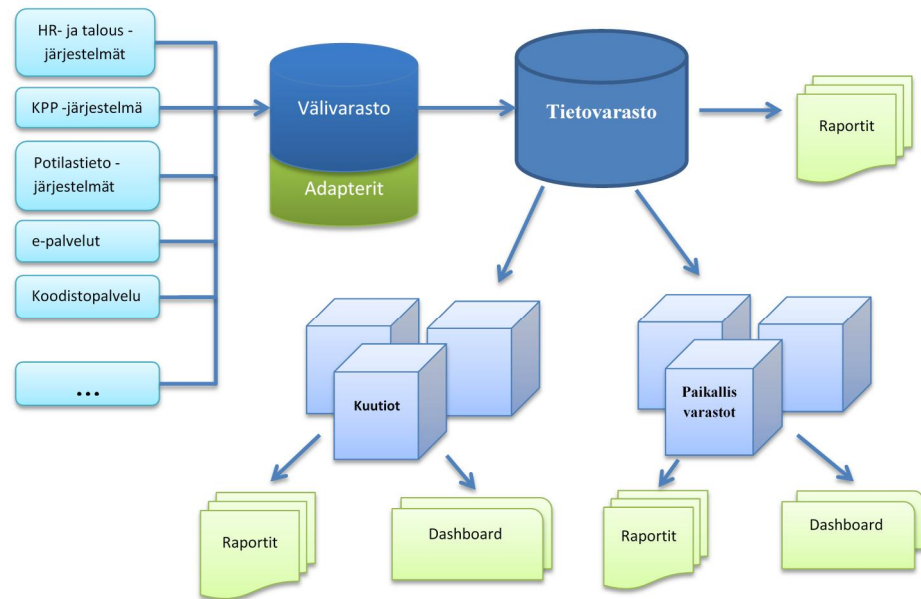
Alkuvuoden aikana tietojohdamisella on ollut käytettävissä ict-asiantuntijan työpanosta selvittämään tietojohdamisen kokonaisarkkitehtuuria yhdessä valmisteluryhmän kanssa. Samalla on tutustuttu mm. Keski-Suomen ja Eksoten olemassa oleviin toimintamalleihin, joista pyritään hyödyntämään parhaat olemassa olevat käytännöt soveltuvin osin.

Siun sote- hankkeen palvelutuotantotyöryhmä esittää, että kokonaiskustannusten hallinta edellyttää toiminnan ja talouden ohjaustyökalujen hankintaa sekä niistä saatavan tiedon hyödyntämistä strategisen, operatiivisen ja päivittäisen johtamisen tasoilla sekä eri tasoilla toimivien esimiesten sitoutumista tietojohdamisen työkalujen jatkuvaan kehittämiseen. Tätä kokonaisuutta varten on selvitetty alueellisen sote-toiminnan tietojen tuottamisen tekninen toteutustapa ja tarvittavat poimittavat tiedot alue-Ecomed järjestelmässä. Palvelutuotantotyöryhmän mukaan toiminnan tuloksellisuutta jatkossa kannattaisi arvioida saatavuuden ohella myös laadullisin mittarein organisaatiohierarkian mukaan yksikkötasolle saakka.

Tammi-helmikuussa toteutetun suunnitteluprojektin yhteenvedona selvisi, että Alue-Ecomed järjestelmästä on mahdollista saada alueen hoitoketjujen tiedot jatkuvana, säännöllisesti päivittyvänä palveluna. Valtaosa sote-palvelukokonaisuuden suoritteista on saatavissa suoraan tietojärjestelmistä (Mediatri, ProConsona), joita pitäisi tarvittaessa täydentää tällä hetkellä käytössä olevilla erillisillä excel-taulukoilla. Alue-Ecomed sisältäisi tiedot alueen perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon ja sosiaalipalvelujen suoritteista, jotka on mahdollista kohdistaa yksittäiseen asiakkaaseen sekä suoritteiden kustannukset. Järjestelmän avulla on mahdollista analysoida mm. hoitoketjujen kustannuksia, prosessien laatua sekä hoidon vaikuttavuutta.

Tiedolla johtamisen perustana pitäisi käyttää tietovarastoa, peruslähtökohtana on luoda yksi tietovarasto. Tähän pitäisi keskittää lähdejärjestelmistä saatava tärkeä data helposti hyödynnettävään muotoon. Tietovarastoa käytetään kokoamaan, ryhmittelemään, yhdenmukaistamaan ja varastoimaan alueen tietojärjestelmistä kerättäviä tietoja yhden tai useamman raportointi- tai analysointiratkaisun tueksi. Yhden tietovaraston etuna on, että tiedot paikallisvarastoille, kuutioille ja raportoinnille saadaan yhdestä paikasta. Tietovaraston datamäärä tulee kasvamaan kovaa vauhtia ja sen suunnitteluun on panostettava.

Alla kuvattu tietovarastoinnin yleismalli, kuva 2, on käytettävän raportointijärjestelmän osalta riippumaton. Ratkaisulla ei pois suljeta mitään raportointi- ja analysointialustaa. Raportit voidaan ajaa suoraan tietovarastosta, mutta on suositeltavaa, että raportit ryhmitellään osakokonaisuuksiin. Ryhmittelyn kautta voidaan luoda kuutioita tai paikallisvarastoja (DataMart) joita vasten määritetyt raportit ja analyysit tehdään. Kuutioiden ja paikallisvarastojen käyttö on suositeltavaa, kun halutaan raportteja joissa on mahdollisuus porautua tarkempiin tietoihin tai tietomäärä on suuri. Tietovarastosta tulee tietomäärältään varsin suuri ja paikallisvarastojen käyttö tulee nopeuttamaan ja helpottamaan raportointia ja analysointia. Paikallisvarastoja voidaan muodostaa esim. kunta ja yksikkökohtaisesti jolloin he saavat katseltavakseen vain heille tärkeät tiedot. Potilastieto on tunnistamatonta, minkä vuoksi hoitoprosesseista kerättyä tietoa voidaan käyttää toiminnan johtamiseen.

Kuva 2. Tietojohtamisen rakenne tietojärjestelmien osalta.

Etenemissuunnitelma

- i) Lähdetään valmistelevaan alueellista (perusterveydenhuolto, esh ja sosiaalipalvelut) uutta tietovarastoa sekä koodistopalvelua.
- ii) Lähdetään valmistelevaan perusjärjestelmistä saatavan tiedon yhdistäminen perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon sekä sosiaalitoimen osalta alueellisesti.
- iii) Kokonaisuutta täydennetään raportointi/analysointivälineellä.
- iv) Tietojohtamisen työkalujen rahoitus toteutetaan kuntayhtymän projektiyksikön kautta.
- v) Selvitetään tietojohtamisen kokonaisuuden rakentamiseen ja ylläpitoon tarvittavat resurssit.
- vi) Vastuuhenkilön nimeäminen yo. kokonaisuuden valmistelusta ja toimeenpanosta.

8 POHJOIS-KARJALAN MAAKUNNALLISEN PK SOTE-KUNTAYHTYMÄN LIIKKEELLELÄHTÖTAPA

8.1 Liikkeellelähtötapa

Pohjaoletuksena on, että sote-tuotannon hallintomuoto on kuntayhtymä, kiinteistöt jäävät nykyisille omistajille sekä että valmistelutyö on valmis 3/2015 ja kuntien valtuustot ovat tehneet päätökset vuoden 2015 loppuun mennessä.

Kunnille esitellään tämän tyypistä käynnistyspolkua 23.4.2015 kuntakokouksessa.

1. Kunnat nimeävät edustajansa valmisteleviin kokouksiin PK Sote-kuntayhtymän perustamiseksi.
2. Pidetään perustamiskokous.
3. Kunnat käsittelevät valtuustoissaan kuntayhtymän perussopimuksen hyväksymisen.

4. Tarvittaessa pidetään uusi kuntakokous, joka toteaa tilanteen ja vahvistaa start-up tiimin kokoonpanon ja linjaa ensimmäisiä tehtäviä.
5. Käynnistämisen aloittaa 5-henkinen start-up -tiimi, joka resursoidaan tilapäisellä yhteisellä rahoituksella (esim. maakunnan tulevaisuusrahasto ja hankerahoitus). Tiimin työtä ohjaa valmisteluhallitus, joka koostuu nykyisestä poliittisesta ohjausryhmästä tai sen valitsee perustettavan kuntayhtymän valtuusto. Tiimi valmistautuu työskentelemään 8-12 kk. Start-up -tiimi saa tehtäviä kolmessa vaiheessa: 1. vaiheessa kuntakokoukselta, 2. vaiheessa valmisteluhallitukselta ja 3. vaiheessa kuntayhtymän valtuustolta. Start-up -tiimi valmistelee operatiivisia sopimuksia, kuntien ja kuntayhtymän välistä tulossopimusta, hallintomallia, budjettia, organisaatiomallia sekä käynnistää toimitusjohtajahaun.
6. Kuntayhtymälle valitaan toimitusjohtaja 5-vuoden määräaikaiseen tehtävään johtajasopimuksella. Organisaatiomallin vahvistaa kuntayhtymän valtuusto.
7. Toisessa aallossa valitaan muita johtajia.
8. Muu henkilöstö siirtyy vanhoina työntekijöinä. Kuntayhtymä ottaa järjestämis- ja tuotantovastuun.
9. PKSSK jatkaa normaalisti sinne saakka, kunnes uusi kuntayhtymä käynnistää tuotannon. Tässä vaiheessa ei oteta tarkkaa kantaa siihen, kuinka ja missä aikataulussa kuntayhtymän tehtävät supistuvat, jatkaako kuntayhtymä kiinteistöjen omistajana, tuottaako se tukipalveluja vai yhdistyykö se uuteen kuntayhtymään.

PK Sote-kuntayhtymän organisaatio tulee olemaan matala. Organisaatio ei tulle olemaan puhdas alue- tai toiminto-organisaatio, vaan niiden yhdistelmiä eli tuotantoalueorganisaatioita. Organisaatiomallit ovat matalia. Tuotantoyksiköt ovat mallin keskiössä sekä alueellisia mutta myös yhteisinä palveluina. Johtoryhmä on tiivis (5-7 henkilöä).

Kuntakohtaiset neuvottelukunnat aloittavat hyvissä ajoin ennen uuden tuotantokuntayhtymän tuotannon käynnistymistä, jotta tieto kulkee peruskuntiin hyvin. Sitä ennen tiedonkulkuvastuu kuntiin on koordinaatioryhmällä. Tiedon tasaamiseksi järjestetään tarvittaessa lisää kuntakokouksia.

8.2 Johtaminen

Palvelutuotannon johtamisrakenne tulee perustua matalaan organisaatioon, missä on yhteinen, tietojohtamiseen perustuva ohjaus sekä paikallinen, päivittäistä toimintaa tavoitteellisesti ja ketterästi johtamiseen kykenevä johto, joka toimii tiiviissä vuorovaikutuksessa paikallistasolla kuntien eri hallintokuntien kanssa.

Johtamiselle asetetaan tavoitteet sekä mittarit ja niitä arvioidaan säännöllisesti.

Pohjois-Karjalan kuntien sekä Heinäveden kunnan ja
Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalousten kuntayhtymän
tulosohjaus vuodelle 2017

1. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansalliset, strategiset tavoitteet
2. Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalousten kuntayhtymän tulostavoitteet vuodelle 2017
 - 2.1. Toiminnan vaikuttavuus Pohjois-Karjalan alueen väestön hyvinvointiin ja terveyteen
 - yhteistyö kuntien kanssa/kuntien hyvinvointikertomukset
 - seurantaindikaattorit esitetään liitteessä/vaikutavuusmittarit?
 - 2.2. Palvelujen järjestäminen
 - oma tuotanto
 - palveluseteli
 - ostopalvelut
 - 2.3. Palvelujen laatu, saatavuus ja saavutettavuus
 - laatumittarit
 - asukkaiden osallistuminen (mm. asukaspalaute toimivuudesta)
 - saatavuus (jonot, hoitoonpääsy)
 - saavutettavuus (julkinen liikenne, asiointiliikenne, liikkuvat palvelut, etäisyys jne.)
 - omavalvontaohjelma
 - 2.4. Palvelujen hinta ja kustannustehokkuus/tuottavuuden parantuminen
 - hinnoittelu
 - kustannustehokkuus (€/tuotos, tuotos/€, palvelu tuotetaan resurssitehokkaasti)
 - toiminnallinen tehokkuus (prosessit, tuotanto)
 - 2.5. Henkilöstövoimavarojen johtaminen ja kehittäminen
 - voimavarojen rakenne ja voimavarat yhteensä
 - työtyytyväisyys
 - sairauspoissaolot
 - eläkkeelle siirtyminen ja rekrytointi
 - työllistäminen
3. Investoinnit
 - koneet, kalusto
4. Rahoitus
 - tulot

- menot
 - tuloslaskelma ja rahoituslaskelma
 - kuntakohtainen erittely
5. Kehittäminen
- kehittämiskohteet 2017 – 2020
6. Tavoitteiden toteutumisen seuranta ja raportointi
- talouden ja henkilöstön kuukausiseuranta
 - tavoitteiden seuranta neljännes/puolivuositain
 - poikkeamiin reagointi toimintavuoden aikana
7. Tulosten arviointi
- vuosiarviointi
 - neljän vuoden välein laajempi arviointi

Päiväys ja allekirjoitukset

Kunnat

kunnan-/kaupunginjohtaja

P-K

sosiaali- ja terveystalouden ky

johtaja

POHJOIS-KARJALAN SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUJEN KUNTAYHTYMÄ

PERUSSOPIMUS

1 luku KUNTAYHTYMÄ

1 § Nimi ja kotipaikka

Kuntayhtymän nimi on Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä. Sen kotipaikka on Joensuun kaupunki.

2 § Tehtävät

Kuntayhtymän tehtävänä on vastata alueensa väestölle lainsäädännön mukaisten sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisen ja tuottamisen yhdenvertaisten periaatteiden mukaisesti. Palvelut toteutetaan väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä palvelujen käyttäjiä. Järjestämisvastuuseen kuuluvat ehkäisevät, korjaavat ja hoitavat, kuntouttavat sekä muut sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut yhtenäisenä kokonaisuutena.

Kuntayhtymä voi tuottaa sosiaali- ja terveyspalvelut seuraavin tavoin:

- 1) tuottamalla ne itse,
- 2) kuntalain (365/1995) 76 §:ssä tarkoitettulla tavalla sopimuksin yhdessä toisen kunnan tai kuntayhtymän kanssa,
- 3) hankkimalla palveluja muulta palvelujen tuottajalta,
- 4) antamalla palvelun käyttäjälle sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä annetun lain (569/2009) mukaisen palvelusetelin, tai
- 5) muulla laissa säädetyllä tavalla.

Kuntayhtymällä voi olla yhtymävaltuuston perustamia liikelaitoksia ja se voi olla osakkaana niissä osakeyhtiöissä ja jäsenenä muissa yhteisöissä, joiden toiminnalla edistetään kuntayhtymän tehtäväalaa.

Kuntayhtymä voi omistaa ja hallita irtainta ja kiinteää omaisuutta.

3 § Palvelujen antaminen

Kuntayhtymä tuottaa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä säädetyssä laissa tarkoitettuja palveluja ensisijaisesti henkilöille, joilla on kotikuntalain (201/1994) mukainen kotipaikka kuntayhtymän jäsenkunnassa, jollei laista tai erillisistä sopimuksista muuta johdu.

Kuntayhtymä vuokraa tarvitsemansa toimitilat ja niihin liittyvät kiinteät koneet ja laitteet ensisijaisesti jäsenkunnilta ja Pohjois-Karjalan kiinteistö- ja tukipalvelujen kuntayhtymältä. Vuokran suuruudesta ja tilojen kunnossapidosta sovitaan vuokrasopimuksissa.

4 §

Jäsenkunnat

Kuntayhtymän jäsenkuntia ovat Heinävesi, Ilomantsi, Joensuu, Juuka, Kitee, Kontiolahti, Lieksa, Liperi, Nurmes, Outokumpu, Polvijärvi, Rääkkylä, Tohmajärvi ja Valtimo.

5 §

Jäsenkunnan ottaminen ja eroaminen

Jäsenkunnan jäsenyys kuntayhtymässä alkaa, ellei toisin määrätä, uuden perussopimuksen hyväksymistä seuraavan kalenterivuoden alusta.

Jäsenkunnan, joka haluaa erota kuntayhtymästä, tulee tehdä siitä ilmoitus kuntayhtymän hallitukselle. Ero tulee voimaan eroilmoitusta seuraavan kalenterivuoden päättyttyä.

6 §

Peruspääoma ja jäsenkuntien osuudet

Kuntayhtymän peruspääoma muodostuu jäsenkuntien pääomasijoituksista. Peruspääomaa voidaan korottaa myös siirrolla oman pääoman muusta erästä. Peruspääoma jakaantuu jäsenkuntaosuuksiin.

Peruspääoman korottamisesta ja alentamisesta päättää yhtymävaltuusto.

Uuden jäsenkunnan liittyessä 2 §:n mukaisten palvelujen käyttäjäksi peruspääomasijoituksen määrästä ja suoritusajasta päättää yhtymävaltuusto, ellei laista muuta johdu.

Jäsenkunnan erotessa kuntayhtymästä 2 §:n mukaisten palvelujen käyttäjänä sille suoritetaan yhtymävaltuuston päätöksellä kunnan osuus peruspääomasta tai osa siitä. Mikäli muut kunnat eivät lunasta eroavan jäsenkunnan osuutta, alennetaan peruspääomaa. Korvaus jäsenkuntaosuudesta suoritetaan tasasuuruksina erinä viiden vuoden aikana eron voimaantuloista lukien.

Peruspääoman jakaantuminen jäsenkuntaosuuksiin tarkistetaan kuntayhtymän perustamishankkeeseensa saaman valtionosuuden johdosta.

Kuntayhtymän on pidettävä jäsenkuntaosuuksista luetteloa. Taseen liitteessä peruspääoma ilmoitetaan jäsenkuntien euromääräisinä osuuksina.

Jäsenkunnan osuus kuntayhtymän varoihin sekä vastuu veloista ja velvoitteista määräytyvät jäsenkuntaosuuksien suhteessa.

Kuntayhtymä voi yhtymävaltuuston päätöksen mukaisesti suorittaa jäsenkuntien peruspääomaosuuksille korkoa. Sen mahdollisesta suorittamisesta, määrästä, perusteista ja suoritusajankohdasta päättää yhtymävaltuusto tilivuotta edeltävässä kevätkokouksessaan.

YHTYMÄVALTUUSTO

7 §

Valtuuston nimi

Kuntayhtymän valtuustosta käytetään nimitystä yhtymävaltuusto.

8 §

Yhtymävaltuuston jäsenten valinta

Kunnat valitsevat jäsenet yhtymävaltuustoon kunnan edellisen vuoden alun asukasluvun mukaan siten, että kullakin jäsenkunnalla on yksi edustaja jokaista alkavaa kolmea ja puolta tuhatta asukasta kohti.

Kullekin yhtymävaltuuston jäsenelle valitaan henkilökohtainen varajäsen.

Yhtymävaltuuston jäsenet ja varajäsenet valitaan jäsenkuntien valtuustojen toimikautta vastaavaksi ajaksi.

Mikäli yhtymävaltuuston jäsen tai varajäsen menettää vaalikelpoisuutensa kesken toimikauden tai muusta syystä eroaa yhtymävaltuuston jäsenyydestä kesken toimikauden, päättää jäsenen edustama kunta eron myöntämisestä ja uuden jäsenen tai varajäsenen valitsemisesta jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Mikäli valtuustokauden aikana kuntayhtymään hyväksytään jäseneksi uusia kuntia, ao. kunnat valitsevat jäljellä olevaksi valtuuston toimikaudeksi omat edustajansa yhtymävaltuustoon noudattaen tämän perussopimuksen valintakriteerejä.

9 §

Jäsenten äänivalta

Kullakin yhtymävaltuuston jäsenellä on yksi ääni. Mikäli jäsen on estynyt tai poissa, siirtyy hänen äänivaltansa henkilökohtaiselle varajäsenelle.

10 §

Yhtymävaltuuston päätösvalta

Kuntayhtymän ylin päättävä toimielin on päätösvaltainen, kun kokouksessa on edustettuna vähintään kaksi kolmannelta kuntayhtymän jäsenkunnista ja kokouksessa edustettujen kuntien asukasluku on vähintään puolet kuntayhtymän jäsenkuntien yhteenlasketusta asukasluvusta.

11 §

Yhtymävaltuuston tehtävät

Yhtymävaltuusto kokoontuu vähintään kaksi kertaa vuodessa.

Yhtymävaltuuston on viimeistään kesäkuussa:

- 1) käsiteltävä yhtymähallituksen laatima tilinpäätös edelliseltä kalenterivuodelta, ja tarkastuslautakunnan arviointikertomus sekä tilintarkastajan kertomus samoin kuin tehtyjen muistutusten johdosta annetut selitykset ja lausunnot;

- 2) päätettävä tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä yhtymähallitukselle ja muille tilivelvollisille sekä niistä toimenpiteistä, joihin edellisessä kohdassa mainitut kertomukset saattavat antaa aihetta; ja
- 3) valittava toimikaudekseen:
 - yhtymähallituksen ja liikelaitosten johtokuntien jäsenet, tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja,
 - yhtymähallituksen puheenjohtaja ja kaksi varapuheenjohtajaa sekä
 - liikelaitosten johtokuntien ja tarkastuslautakunnan puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat.

Yhtymävaltuuston on viimeistään joulukuussa hyväksyttävä kuntayhtymän seuraavan vuoden talousarvio sekä vähintään kolmea vuotta koskeva taloussuunnitelma.

Yhtymävaltuuston toiminnasta määrätään tarkemmin työjärjestyksessä.

3 luku YHTYMÄHALLITUS

12 § Kokoonpano ja äänimäärä

Yhtymävaltuusto valitsee toimikaudekseen hallituksen, jota kutsutaan yhtymähallitukseksi. Yhtymähallituksessa on yksitoista (11) jäsentä. Kullekin jäsenelle valitaan henkilökohtainen varajäsen.

Kullakin yhtymähallituksen jäsenellä on kokouksessa yksi (1) ääni.

13 § Yhtymähallituksen tehtävät

Yhtymähallitus johtaa kuntayhtymää ja sen hallintoa siten kuin siitä on erikseen kuntalaissa ja erityislaissa säädetty tai perussopimuksessa tai kuntayhtymän hallintosäännössä määrätään. Yhtymähallitus valvoo kuntayhtymän etua ja edustaa yhtymää sekä tekee sen puolesta sopimukset, ellei säännöillä ole toisin määrätty.

Yhtymähallitus voi jakaantua jaostoihin, joiden kokoonpanosta ja tehtävistä määrätään hallintosäännössä.

14 § Kuntayhtymän nimen kirjoittaminen

Oikeudesta kuntayhtymän nimen kirjoittamiseen määrätään hallintosäännössä.

4 luku LAUTAKUNNAT JA JOHTOKUNNAT

15 §

Lautakunnat

Kuntayhtymässä on tarkastuslautakunta, jonka kokoonpanosta ja toiminnasta määrätään tarkastussäännössä.

16 §

Johtokunnat

Yhtymävaltuuston perustamalla liikelaitoksella voi olla yhtymähallituksen alainen johtokunta, jonka kokoonpanosta ja toiminnasta määrätään liikelaitoksen johtosäännössä.

5 luku

SUUNNITTELU, TALOUS JA TILINPÄÄTÖS

17 §

Talousarvio ja -suunnitelma

Talousarvion ja taloussuunnitelman laatimisessa noudatetaan kuntalakia.

Taloussuunnitelmaa valmisteltaessa jäsenkunnille on varattava riittävän ajoissa tilaisuus esityksen tekemiseen kuntayhtymän toiminnan ja talouden kehittämiseksi.

Yhtymähallituksen ehdotus talousarvioksi ja -suunnitelmaksi on toimitettava yhtymävaltuustolle ja jäsenkunnille viimeistään 30. päivänä marraskuuta.

Muutokset talousarvioon on hyväksyttävä talousarviovuoden aikana.

18 §

Tilinpäätös

Tilinpäätöksen allekirjoittavat yhtymähallituksen jäsenet ja esittelijä sekä tilinpäätöksen valmistelusta vastuussa oleva viranhaltija.

6 luku

KUNTAYHTYMÄN TOIMINTOJEN JA INVESTOINTIEN RAHOITTAMINEN

19 §

Erityisvelvoitteista aiheutuvien menojen maksuosuudet

Kuntayhtymälle määrätyistä tai annetuista erityisvelvoitteista aiheutuvat menot voidaan kattaa maksuosuuksilla, jotka peritään jäsenkunnilta niiden viimeksi (31.12.) henkikirjoitetun väestömäärän mukaisessa suhteessa.

Tällaisia tehtäviä voivat olla:

- 1) potilasvakuutus
- 2) kriisivalmiuden ylläpito
- 3) erityiset aluevastuutehtävät.

Yhtymävaltuusto päättää talousarvion hyväksymisen yhteydessä vuosittain ne erät, jotka sisällytetään viimeksi (31.12.) henkikirjoitetun väestömäärän mukaisesti maksuosuuteen sekä näin määräytyvän maksuosuuden suuruuden.

20 §

Kuntayhtymän rahoitus

Järjestämis- ja tuottamisvastuun aiheuttamat kustannukset rahoitetaan jäsenkuntien suorittamalla korvauksella.

22 §

Suoritteiden hinnoittelu

Kesken valmistelun.

23 §

Investoinnit ja pääomarahoitus

Kuntayhtymä voi hankkia pääomarahoitusta investointimenoon sote-alueen rahoituksena, valtionosuutena, jäsenkunnan rahoitusosuutena tai oman pääomanehtoisena sijoituksena tai lainana rahoituslaitokselta. Liikelaitos voi varautua investointeihin myös tulorahoituksen kautta.

Jäsenkunnan rahoitusosuuden tai oman pääomanehtoisien sijoituksen ehdoista päättää yhtymävaltuusto hankekohtaisesti.

Jäsenkunnan rahoitusosuus investointimenoihin määräytyy 2 §:n mukaisessa toiminnassa viimeistään tilinpäätöksen mukaisen peruspääomaosuuden ja jäsenkunnan valtionosuusprosentin perusteella.

24 §

Suunnitelmapoistot

Suunnitelman mukaisten poistojen laskentaperusteet hyväksyy yhtymävaltuusto.

25 §

Jäsenkunnan maksuosuuden erääntyminen ja viivästyskorko

Jäsenkunnilta perittävien palvelumaksujen ja perussopimuksen mukaisten muiden suoritus-ten erääntymisajat määritellään siten, että jäsenkunnille jää vähintään neljäntoista (14) päivän suoritus aika.

Viivästyneelle suoritukselle jäsenkunta tai kuntayhtymä maksaa korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisen viivästyskoron.

26 §

Rahastot

Kuntayhtymällä voi olla omaan pääomaan kuuluvia rahastoja, joiden perustamisesta ja niiden säännöistä päättää yhtymävaltuusto.

7 luku

HALLINNON JA TALOUDEN TARKASTUS

27 §

Hallinnon ja talouden tarkastus

Hallinnon ja talouden tarkastamisessa noudatetaan, mitä siitä on säädetty kuntalaissa ja määrätään tarkastussäännössä.

8 luku

KUNTAYHTYMÄN PURKAMINEN JA LOPPUSELVITYS

28 §

Kuntayhtymän purkaminen ja loppuselvitys

Kuntayhtymän purkamisesta päättävät jäsenkuntien valtuustot. Kuntayhtymän purkautuessa yhtymähallituksen on huolehdittava loppuselvityksestä, elleivät jäsenkunnat sovi muuta järjestelystä. Kuntayhtymän varat, joita ei tarvita loppuselvityksen kustannusten ja velkojen suorittamiseen eikä sitoumusten täyttämiseen, jaetaan jäsenkunnille peruspääomaosuuksien suhteessa. Jos kustannusten ja velkojen suorittamiseen sekä sitoumusten täyttämiseen tarvittava määrä on varoja suurempi, jäsenkunnat ovat velvolliset suorittamaan erotuksen edellä mainittujen osuuksien suhteessa.

9 luku

VOIMAANTULO JA SIIRTYMÄKAUSI

29 §

Voimaantulo

Tämä perussopimus tulee voimaan sen jälkeen, kun kuntien päätökset perussopimuksen hyväksymisestä ovat saaneet lainvoiman. Kuntayhtymä aloittaa toimintansa 1.1.2017.

30 §

Siirtymäkauden määräykset

Vuoden 2017 talousarvio ja -suunnitelma valmistellaan ja hyväksytään kuntalain 65 §:n säännökseen perustuvana vuonna 2016. Valmistelusta vastaa Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä sen perussopimuksen määräämässä ajassa.

Vuonna 2017 kuntayhtymä vastaa 1.1.2018 alusta lukien käynnistyvän toiminnan valmistelusta. Jäsenkunnat ja Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä vastaavat sosiaali- ja terveyspalveluista 31.12.2017 saakka.

Jäsenkuntien ja Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymän sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamiseen ja järjestämiseen liittyvät oikeudet ja vastuut siirtyvät perustettavalle uudelle kuntayhtymälle lukuun ottamatta niitä oikeuksia ja velvollisuuksia, jota jäävät Pohjois-Karjalan kiinteistö- ja tukipalvelujen kuntayhtymälle.

Henkilöstön asemaa järjestettäessä noudatetaan lakia sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain voimaantulon jälkeen. Henkilöstö siirtyy uuden kuntayhtymän palvelukseen liikkeenluovutuksella.

POHJOIS-KARJALAN KIINTEISTÖ- JA TUKIPALVELUJEN KUNTAYHTYMÄ

PERUSSOPIMUS

1 luku KUNTAYHTYMÄ

1 § Nimi ja kotipaikka

Kuntayhtymän nimi on Pohjois-Karjalan kiinteistö- ja tukipalvelujen kuntayhtymä. Sen kotipaikka on Joensuun kaupunki.

2 § Tehtävät

Kuntayhtymä vastaa niistä Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymän oikeuksista ja velvoitteista, joita ei ole siirretty Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymälle.

Kuntayhtymä vastaa omistuksessaan olevien ja siltä vuokrattujen toimitilojen ja pysäköintilaitosten ja niihin kiinteästi liittyvien koneiden ja laitteiden ylläpidosta, peruskorjauksesta ja laajentamisesta.

Kuntayhtymä voi yhtymäkokouksen päättämässä laajuudessa tuottaa tai järjestää myös muita sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämistä tukevia palveluja.

Kuntayhtymällä voi olla yhtymäkokouksen perustamia liikelaitoksia ja se voi olla osakkaana niissä osakeyhtiöissä ja jäsenenä muissa yhteisöissä, joiden toiminnalla edistetään kuntayhtymän tehtäväalaa.

Kuntayhtymä voi omistaa ja hallita irtainta ja kiinteää omaisuutta.

3 § Palvelujen antaminen

Kuntayhtymä tuottaa tehtäviinsä kuuluvia palveluja Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymälle.

Kuntayhtymä voi tuottaa palveluja myös omille jäsenkunnilleen kuntien kanssa tehtävien sopimusten perusteella.

4 § Jäsenkunnat

Kuntayhtymän jäsenkuntia ovat Heinävesi, Ilomantsi, Joensuu, Juuka, Kitee, Kontiolahti, Lieksa, Liperi, Nurmes, Outokumpu, Polvijärvi, Rääkkylä, Tohmajärvi ja Valtimo.

5 §

Jäsenkunnan ottaminen ja eroaminen

Jäsenkunnan jäsenyys kuntayhtymässä alkaa, ellei toisin määrätä, perussopimuksen hyväksymistä seuraavan kalenterivuoden alusta.

Jäsenkunnan, joka haluaa erota kuntayhtymästä, tulee tehdä siitä ilmoitus kuntayhtymän hallitukselle. Ero tulee voimaan eroilmoitusta seuraavan kalenterivuoden päättyttyä.

6 §

Peruspääoma ja jäsenkuntien osuudet

Kuntayhtymän peruspääoma muodostuu jäsenkuntien pääomasijoituksista. Peruspääomaa voidaan korottaa myös siirrolla oman pääoman muusta erästä. Peruspääoma jakaantuu jäsenkuntaosuuksiin.

Peruspääoman korottamisesta ja alentamisesta päättää yhtymäkokous

Uuden jäsenkunnan liittyessä palvelujen käyttäjäksi tai kuntayhtymän ryhtyessä tuottamaan palveluja jäsenkunnalleen peruspääomasijoituksen määrästä ja suoritusajasta päättää yhtymäkokous.

Jäsenkunnan erotessa kuntayhtymästä tai jäsenkunnan irtaantuessa palvelujen käyttäjänä sille suoritetaan yhtymäkokouksen päätöksellä kunnan osuus peruspääomasta tai osa siitä. Mikäli muut kunnat eivät lunasta eroavan jäsenkunnan osuutta, alennetaan peruspääomaa. Korvaus jäsenkuntaosuudesta suoritetaan tasasuuruksina erinä viiden vuoden aikana eron voimaantulosta lukien.

Peruspääoman jakaantuminen jäsenkuntaosuuksiin tarkistetaan kuntayhtymän perustamishankkeeseensa saaman valtionosuuden johdosta.

Kuntayhtymän on pidettävä jäsenkuntaosuuksista luetteloa. Taseen liitteessä peruspääoma ilmoitetaan jäsenkuntien euromääräisinä osuuksina eriteltynä 3 §:n 1 ja 2 momentin mukaista toimintaa varten suoritettuihin peruspääomasijoituksiin.

Jäsenkunnan osuus kuntayhtymän varoihin sekä vastuu veloista ja velvoitteista määräytyvät jäsenkuntaosuuksien suhteessa.

Kuntayhtymä voi yhtymäkokouksen päätöksen mukaisesti suorittaa jäsenkuntien peruspääomaosuuksille korkoa. Sen mahdollisesta suorittamisesta, määrästä, perusteista ja suoritusajankohdasta päättää yhtymäkokous tilivuotta edeltävässä kevätkokouksessaan.

2 luku

YHTYMÄKOKOUS

7 §

Yhtymäkokousedustajien valinta

Kunnat valitsevat edustajansa yhtymäkokoukseen.

Kullekin yhtymäkokousedustajalle valitaan henkilökohtainen varajäsen.

Yhtymäkokousedustaja ja varajäsen valitaan kahden kalenterivuoden ajaksi.

Mikäli yhtymäkokouksen jäsen tai varajäsen menettää vaalikelpoisuutensa kesken toimikauden tai muusta syystä eroaa jäsenyydestä kesken toimikauden, päättää jäsenen edustama kunta eron myöntämisestä ja uuden jäsenen tai varajäsenen valitsemisesta jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Mikäli toimikauden aikana kuntayhtymään hyväksytään jäseneksi uusia kuntia, ao. kunnat valitsevat jäljellä olevaksi toimikaudeksi omat edustajansa yhtymäkokoukseen noudattaen tämän perussopimuksen valintakriteerejä.

8 §

Edustajien äänivalta

Kullakin yhtymäkokousedustajalla on yksi ääni kunnan edellisen vuoden alun asukasluvun jokaista alkavaa kolmea ja puolta tuhatta asukasta kohti.

Mikäli jäsen on estynyt tai poissa, siirtyy hänen äänivaltansa henkilökohtaiselle varajäsenelle.

9 §

Yhtymäkokouksen päätösvalta

Yhtymäkokous on päätösvaltainen, kun vähintään kaksi kolmannesta (2/3) jäsenistä on saapuvilla.

10 §

Yhtymäkokouksen tehtävät

Yhtymäkokous kokoontuu vähintään kaksi kertaa vuodessa.

Yhtymäkokouksen on viimeistään kesäkuussa:

- 4) käsiteltävä yhtymähallituksen laatima tilinpäätös edelliseltä kalenterivuodelta, ja tarkastuslautakunnan arviointikertomus sekä tilintarkastajan kertomus samoin kuin tehtyjen muistutusten johdosta annetut selitykset ja lausunnot;
- 5) päätettävä tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä yhtymähallitukselle ja muille tilivelvollisille sekä niistä toimenpiteistä, joihin edellisessä kohdassa mainitut kertomukset saattavat antaa aihetta; ja
- 6) valittava toimikaudekseen:
 - yhtymähallituksen ja liikelaitosten johtokuntien jäsenet, tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja,
 - yhtymähallituksen puheenjohtaja ja kaksi varapuheenjohtajaa sekä
 - liikelaitosten johtokuntien ja tarkastuslautakunnan puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat.

Yhtymäkokouksen on viimeistään joulukuussa hyväksyttävä kuntayhtymän seuraavan vuoden talousarvio sekä vähintään kolmea vuotta koskeva taloussuunnitelma.

Yhtymäkokouksen toiminnasta määrätään tarkemmin työjärjestyksessä.

3 luku

YHTYMÄHALLITUS

11 §

Kokoonpano ja äänimäärä

Yhtymäkokous valitsee kahden kalenterivuoden toimikaudeksi hallituksen, jota kutsutaan yhtymähallitukseksi. Yhtymähallituksessa on yksitoista (11) jäsentä. Kullekin jäsenelle valitaan henkilökohtainen varajäsen.

Kullakin yhtymähallituksen jäsenellä on kokouksessa yksi (1) ääni.

12 §

Yhtymähallituksen tehtävät

Yhtymähallitus johtaa kuntayhtymää ja sen hallintoa siten kuin siitä on erikseen kuntalaissa ja erityislaissa säädetty tai perussopimuksessa tai kuntayhtymän hallintosäännössä määrätään. Yhtymähallitus valvoo kuntayhtymän etua ja edustaa yhtymää sekä tekee sen puolesta sopimukset, ellei säännöllä ole toisin määrätty.

Yhtymähallitus voi jakaantua jaostoihin, joiden kokoonpanosta ja tehtävistä määrätään hallintosäännössä.

13 §

Kuntayhtymän nimen kirjoittaminen

Oikeudesta kuntayhtymän nimen kirjoittamiseen määrätään hallintosäännössä.

4 luku

LAUTAKUNNAT JA JOHTOKUNNAT

14 §

Lautakunnat

Kuntayhtymässä on tarkastuslautakunta, jonka kokoonpanosta ja toiminnasta määrätään tarkastussäännössä.

15 §

Johtokunnat

Yhtymävaltuuston perustamalla liikelaitoksella voi olla yhtymähallituksen alainen johtokunta, jonka kokoonpanosta ja toiminnasta määrätään liikelaitoksen johtosäännössä.

5 luku

SUUNNITTELU, TALOUS JA TILINPÄÄTÖS

16 §

Talousarvio ja -suunnitelma

Talousarvion ja taloussuunnitelman laatimisessa noudatetaan kuntalakia.

Taloussuunnitelmaa valmisteltaessa jäsenkunnille on varattava riittävän ajoissa tilaisuus esityksen tekemiseen kuntayhtymän toiminnan ja talouden kehittämiseksi.

Yhtymähallituksen ehdotus talousarvioksi ja -suunnitelmaksi on toimitettava yhtymävaltuustolle ja jäsenkunnille viimeistään 30. päivänä marraskuuta.

Muutokset talousarvioon on hyväksyttävä talousarviovuoden aikana.

17 §

Tilinpäätös

Tilinpäätöksen allekirjoittavat yhtymähallituksen jäsenet ja esittelijä sekä tilinpäätöksen valmistelusta vastuussa oleva viranhaltija.

6 luku

KUNTAYHTYMÄN TOIMINTOJEN JA INVESTOINTIEN RAHOITTAMINEN

18 §

Toimintatulot

Kuntayhtymän toiminta rahoitetaan vuokra-, maksu- ja myyntituotoilla.

Myytavien palvelujen suoritehinnoittelun perustana on omakustannushinta, joka sisältää suoritteen tuottamisesta aiheutuvat välittömät kustannukset, hallinnon yleiskustannukset, toiminnan kehittämiskustannukset ja pääomakustannukset sekä mahdollisen pääomalle suoritettavan koron. Välittömien ja hallinnon yleiskustannusten tulee perustua todellisiin kustannuksiin. Pääomakustannukset sisältävät suunnitelman mukaiset poistot.

19 §

Investoinnit ja pääomarahoitus

Kuntayhtymä voi hankkia pääomarahoitusta investointimеноon valtionosuutena, jäsenkunnan rahoitusosuutena tai oman pääomanehtoisena sijoituksena tai lainana rahoituslaitokselta.

Jäsenkunnan rahoitusosuuden tai oman pääomanehtoisien sijoituksen ehdoista päättää yhtymäkokous hankekohtaisesti.

Jäsenkunnan rahoitusosuus investointimеноihin määräytyy 3 §:n 1 – 2 momenttien mukaisessa toiminnassa viimeisen tilinpäätöksen mukaisen peruspääomaosuuden ja jäsenkunnan valtionosuusprosentin perusteella.

20 §

Suunnitelmapoistot

Suunnitelman mukaisten poistojen laskentaperusteet hyväksyy yhtymäkokous.

7 luku

HALLINNON JA TALOUDEN TARKASTUS

21 §

Hallinnon ja talouden tarkastus

Hallinnon ja talouden tarkastamisessa noudatetaan, mitä siitä on säädetty kuntalaissa ja määrätään tarkastussäännössä.

8 luku

KUNTAYHTYMÄN PURKAMINEN JA LOPPUSELVITYS

22 §

Kuntayhtymän purkaminen ja loppuselvitys

Kuntayhtymän purkamisesta päättävät jäsenkuntien valtuustot. Kuntayhtymän purkautuessa yhtymähallituksen on huolehdittava loppuselvityksestä, elleivät jäsenkunnat sovi muuta järjestelystä. Kuntayhtymän varat, joita ei tarvita loppuselvityksen kustannusten ja velkojen suorittamiseen eikä sitoumusten täyttämiseen, jaetaan jäsenkunnille peruspääomaosuuksien suhteessa. Jos kustannusten ja velkojen suorittamiseen sekä sitoumusten täyttämiseen tarvittava määrä on varoja suurempi, jäsenkunnat ovat velvolliset suorittamaan erotuksen edellä mainittujen osuuksien suhteessa.

9 luku

VOIMAANTULO JA SIIRTYMÄKAUSI

23 §

Voimaantulo

Tämä perussopimuksen muutos tulee voimaan sen jälkeen, kun kuntien päätökset perussopimuksen hyväksymisestä ovat saaneet lainvoiman. Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä jatkaa toimintansa uudella nimellä ja tämän perussopimuksen mukaisesti 1.1.2018 lukien.

24 §

Siirtymäkauden määräykset

Vuoden 2018 talousarvio ja -suunnitelma valmistellaan ja hyväksytään kuntalain 65 §:n säännökseen perustuvana vuonna 2017 Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymän toimesta sen perussopimuksen määräämässä ajassa.

Siirtymävaiheen aikana Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymän valtuusto ja hallitus toimivat tämän kuntayhtymän asioista vastaavina toimieliminä uutta kuntayhtymää sitovasti.

Perustettavan kuntayhtymän avaava tase muodostuu Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymän vuoden 2017 tilinpäätöksestä.

Kuntien ja PKSSK:n tytäryhtiöt ja niiden talous- ja palkkahallinto

KUNTA	TYTÄRYHTIÖT	HALLINNOINTI
Heinävesi	Koy Heinäveden Vuokralat Heinäveden Aluelämpö Oy	Heinäveden kunta Heinäveden kunta
Ilomantsi	As Oy Ilomantsin Leppärinne As Oy Naarvantalo Ilomantsin Lämpö Oy Ilonet Oy Koy Ilomantsin Virastotalo Koy Pogostan Vuokralat Koy Taistelijan Talo Koy Ilomantsin Liikekeskus	Tilitalo Oy Tilitalo Oy Tilitalo Oy Tilitalo Oy Tilitalo Oy Tilitalo Oy Ilomantsin Yrityspalvelut Tilitalo Oy
Joensuu	Itä-Suomen Liikuntaopisto Oy Joensuun Pysäköinti Oy Joensuun Satamarakennus Oy (Saimaan Satamat Oy:n tytär) Puhas Oy Joensuun Tiedepuisto Oy Joensuun Yrityskiinteistöt Oy Joensuun Kodit Oy Kiinteistö Oy Joensuun Sairaalakatu 19 Opiskelija-asunnot Oy Joensuun Elli Kiihtelysvaaran Yritystalot Oy Koy Heinävaaran Liikekulma Koy Kiihtelysvaaran Oravanpyörä Joensuun Seudun Kehittämissyhtiö Senioripiha Oy Koy Jokikadun pysäköinti (Jns Kodit Oy:n tytär) Saimaan Satamat Oy Karelia Ammattikorkeakoulu Oy Asunto Oy Enon Tuuliharju Kesk. Kiint. Oy Uh:n Lähipalvelukeskus Kesk. Kiinteistö Oy Harpatinharju	P-K:n Tietotekniikkakeskus Oy P-K:n Tietotekniikkakeskus Oy Ovenia Isännöinti P-K:n Tietotekniikkakeskus OY P-K:n Tietotekniikkakeskus Oy P-K:n Tietotekniikkakeskus Oy P-K:n Tietotekniikkakeskus Joen Isännöintipalvelu P-K:n Tietotekniikkakeskus Oy Accountor Pohjois-Karjala Oy Joensuun Isännöinti-Ykköset OY Karjalan tilipalvelu ky P-K Tietotekniikkakeskus Visma Services Oy Op. -As. Oy Jns Elli / E. Lehikoinen P-K:n Tietotekniikkakeskus Oy Karelia Ammattikorkeakoulu Oy Joen Isännöintikeidas Pohjois-Karjalan Osuuskauppa Laskentatulos Oy

KUNTA	TYTÄRYHTIÖT	HALLINNOINTI
jatkuu Joensuu	Uimaharjun Palvelutalo Oy Koy Enon Jäähalli Koy Uimaharjun Haka	Laskentatulos Oy Accountor Pohjois-Karjala Oy Laskentatulos Oy
Juuka	Koy Juuan Vuokratalot	Kiinteistöpekat Oy
Kitee	Kiteen Lämpö Oy Keski-Karjalan Kehitysyhtiö KETI Oy Kiteen Kotitalot Oy Koy Kesälahden vuokratalot	Kiteen Seudun Op-Kiinteistökeskus Oy Kiteen Seudun Op-Kiinteistökeskus Oy Kiteytys Oy Kiteytys Oy
Kontiolahti	Koy Kontiolahden Vuokratalot Kuntoutus- ja hoivapalvelut Lukkarila Oy Kontiolahden yrityspalvelut Oy	Kontiolahden kunta yhtiö itse hoitaa Visma Oy
Lieksa	Lieksan teollisuuskylä Oy Koy Lieksan Vuokratalot	yhtiö itse hoitaa yhtiö itse hoitaa
Liperi	Lipertek Oy Koy Liperin vuokratalot As Oy Liperin Jyrinlenkki 8 Liperin Aluelämpö Oy	yhtiö itse yhtiö itse yhtiö itse Tilitoimisto Mauri Tolvanen
Nurmes	Kiinteistö Oy Nurmeksen vuokratalot Nurmeksen yrityspalvelu Oy Nurmeksen Lämpö Oy Loma-Nurmes Oy	RTL-Isännöinti omaa toimintaa omaa toimintaa Tilitoimisto Likvidi Oy
Outokumpu	Outokummun Energia Oy Koy Outokummun Vuokratalot Outokummun Seudun teollisuuskylä Oy Outokummun Seurojentalo Oy Kiinteistö Oy Vaskikumpu Matkakumpu Oy	Outokummun kaupunki Outokummun kaupunki Outokummun kaupunki Outokummun kaupunki Outokummun kaupunki Pretax Oy
Polvijärvi	Polvijärven yrityspalvelu Oy Koy Polvijärven Vuokratalot	Marticom Ky Polvijärven kunta

KUNTA	TYTÄRYHTIÖT	HALLINNOINTI
Rääkkylä	Koy Rääkkylän Vuokralatot Koy Rääkkylän Yrittäjätalo	Isännöitsijä Yrjö Lehvonen Isännöitsijä Yrjö Lehvonen
Tohmajärvi	As Oy Joenranta As Oy Metsätähti As Oy Värtsilän Jänisjoki As Oy Värtsilän Röykynhovi Koy Tikankontti Tohmajärven Sijoitus Oy	KSOP Kiinteistökeskus/Tohmajärven tsto KSOP Kiinteistökeskus/Tohmajärven tsto KSOP Kiinteistökeskus/Tohmajärven tsto KSOP Kiinteistökeskus/Tohmajärven tsto KSOP Kiinteistökeskus/Tohmajärven tsto Tohmajärven kunta
Valtimo	Koy Valtimon Puustelli Koy Valtimon Lintinrivi	RTL-Isännöinti Oy, Nurmes RTL-Isännöinti Oy, Nurmes
PKSSK	Karjalan Tekstiilipalvelu Oy Koy Tikkamäen Vuokralatot Koy Paiholankoski Tikkamäen Palvelut Oy	yhtiön omana toimintana Joen Isännöintipalvelut Oy Ovenia Isännöinti Oy Visma Oy

							Liite 5
Kysely sosiaali- ja terveyspalvelujen palvelujen ostosta							
Tilinpäätös 2013, 1000 €							
Ilman ympäristöterveydenhuoltoa							
Kunta / Kuntayhtymä	Toiminta- kulut yhteensä	Palvelujen ostot yhteensä	Asiakaspalvelu- jen ostot valtiolta, muilta kunnilta ja ky:ltä	Asiakas- palvelujen ostot muilta	Muut palvelut	Asiakas- palvelujen ostot muilta, % puhdistet- tu 1)	Asiakas- palvelujen ostot muilta, % kokonais- kuluista
Heinävesi	16 768	9 682	5 683	2 954	1 045	29,4	17,6
Ilomantsi	28 904	15 351	7 433	3 765	4 153	21,7	13,0
Joensuu	273 096	172 594	95 171	34 906	42 517	25,8	12,8
Juuka	26 188	14 928	7 210	6 040	1 678	34,9	23,1
Kitee	49 028	30 432	16 498	10 674	3 260	36,5	21,8
Kontiolahti	33 469	32 328	30 903	1 393	32	55,0	4,2
Lieksa	58 162	27 418	15 967	5 825	5 626	15,9	10,0
Liperi	38 838	24 451	15 194	5 194	4 063	26,5	13,4
Nurmes	31 682	20 783	17 116	2 868	799	20,8	9,1
Outokumpu	31 913	20 464	9 847	3 506	7 111	23,4	11,0
Polvijärvi	19 183	9 419	6 153	2 135	1 131	17,9	11,1
Rääkkylä	15 116	12 594	270	10 452	0	70,4	69,1
Tohmajärvi	19 258	17 283	7	17 090	186	89,6	88,7
Valtimo	23 764	10 332	6 695	1 124	2 513	7,7	4,7
PKSSK ky	226 494	56 092	21 174	642	34 276	0,4	0,3
Nurmes- Valtimo th.ky	24 354	14 506	10 566	1 498	2 442	13,2	6,2
Yhteensä	916 217	488 657	265 887	110 066	112 704		
1) F / (C-E-G) *100							
Asiakaspalvelujen ostot muilta suhteuttu kokonaiskuluihin, joista vähennetty:							
- ostot valtiolta, kunnilta ja kuntayhtymiltä							
- muut palvelujen ostot (atk, ravitsemus, majoitus jne.)							

PALVELUSETELIKYSELYN AVOIMET KYSYMYKSET

1. Miten kuntanne näkee palvelusetelin/ostopalvelun omassa palvelutuotannossaan?

- Järjestelmä olisi asiakkaan valinnan vapauden näkökulmasta hyvä ratkaisu.
- Kunnat näkevät palvelusetelin olevan oman toiminnan täydentävä tuki ja kehittäjä.
- Palveluseteli ja ostopalvelut ovat erittäin hyvä vaihtoehto palvelutuotannossa. Kunnissa tulee olla myös päätettynä, kuinka paljon käytetään palveluseteliä, ostopalvelua ja kuinka paljon pitää olla omaa tuotantoa. Strategia puutteellinen.
- Koetaan myös, että palvelusetelillä voidaan vähentää ostopalveluita merkittävästi. On kunnan kannalta taloudellinen vaihtoehto.
- Palveluseteli on hyvä vaihtoehto ja antaa asiakkaalle enemmän päätösvaltaa omiin asioihin.
- Sosiaalipuolella tuetun asumisen setelissä on varsin vähän palveluntuottajia, pitäisi saada enemmän. Perinteisesti palveluseteli on ajateltu sille väestöryhmälle, jolla olisi varaa osittain maksaa kustannuksia itse, tätä ajatusta voisi laajentaa.

2. Mitä palveluita tulisi ensisijaisesti kohdistaa palvelusetelillä hankittavaksi ja mitä ostopalveluna?

- Eritasoinen palveluasuminen (lyhytaikainen/eri ryhmien asumispalvelut)
- kotihoidon tukipalvelut, ateriapalvelut
- ikä-ihmisten päivätoiminta
- terapia- ja kuntoutuspalvelut, fysioterapia
- terveydenhuollon yksittäiset palvelut
- erikoissairaanhoidon palveluita, leikkaukset, mammografiat, ultraäänitutkimukset ja pään magneettitutkimukset
- hammashuollonpalvelut
- vammaistenpalvelut
- lastensuojelussa, perhekoti/laitospaikkaostot
- rintamaveteraanien palveluissa, veteraanien avo-, päivä- ja laituskuntoutusta
- lääkäripalvelujen ostamista palvelusetelillä kannattaa myös harkita erilaisissa ruuhkatilanteissa
- sosiaalipalveluissa lähdetään valmistelemaan shl:n mukaiseen lapsiperheiden ennaltaehkäisevään työhön kotipalvelun palveluseteliä (ehkä perhetyö). Mietitty myös perhetyön palveluseteliä, mutta tällä hetkellä ei ko. alueelle ole paljoa palveluntarjoajia (lapsiperhetyöhön työote erilainen).

Pelkona, ettei palvelun tuottajia löydy.

3. Tarvitsetteko apua palvelusetelin käynnistämässä tai jatkotyöstämisessä?

Suurin osa kunnista vastasi tarvitsevana apua.

- asiakasmaksujen määrittely
- lisäresurssia etenkin silloin, jos kyse uudesta palvelusetelistä Se vaatii paljon valmistelutyötä ja käyttöönoton koulutusta henkilöstölle
- setelin arvon määrittämisessä
- sähköinen palvelusetelijärjestelmän käyttöönotossa ja ylläpidossa
- käytännön apua suunniteltaessa palvelusetelien aloittamisen esim. kuntoutuksen ostoihin
- yhteistyötä kuntien ja palveluntuottajien kanssa ja sen koordinoimista.

4. Pitäisikö palvelusetelitoiminnan olla koordinoitu seudullista vai kuntakohtaista? Perustelut

Suurin osa kunnista toivoi seudullisesti järjestettyä palvelusetelitoimintaa.

Perusteluina mm.

- asiakkaiden yhdenvertaisuus toteutuu, kun on yhteiset kriteerit palvelusetelitoiminnassa
- toiminta on koordinoitua, seudullisesti
- resursointi => yksi henkilö koordinaattoriksi
- osa toiminnasta voi olla seudullista, esim. palveluseteliyrittäjien hakeutumiseen, koulutukseen, valvontaan jne. liittyvä toiminta. Seudullisesti voidaan ottaa myös uusia palveluseteleitä käyttöön ja valmistella ne myös yhdessä. Kunnittain tulee olla kuitenkin osaamista ja palvelusetelin myöntäminen ja arviointi, koska asiakkaat ovat kunnissa.
- seudullisella koordinoinnilla palvelut ja palveluntuottajat ovat paremmin vertailtavissa.
- vastuutaho aina kunnassa ja asiakkaan palvelutarpeen arviointi ja esim. toimintakyvyn muuttamista varten myös kunnan työntekijän arvio.
- palveluseteliyrittäjäksi hyväksyminen edelleen kunnassa
- Koordinaatiota voisi olla seudullisesti yrittäjiksi hakeutumiseen ym. asioihin, että yrittäjien ei tarvitsisi tehdä hakemuksia joka kuntiin
- Koulutusta yrittäjille.

Sote-tuottajaorganisaation "ohjausjärjestelmä" luonnos

Kuntayhtymän valtuusto ja hallitus + tarkastuslautakunta

- valinta poliittisin perustein

Paikallistasolla neuvottelukunta

- tuottajan edustajat (maakuntataso ja paikallisräällikkö) ja kunnan nimeämät edustajat (poliittinen ja virkamiesedustus)
- kokoontuminen 2-6 x / v.
- tarkoituksena tiedon välittäminen ja luottamuksen rakentaminen
- sote-kunta -rajapintayhteistyön kannalta tarpeellinen

Lisäksi tarvitaan työntekijätason yhteistyöryhmä, jolla päivittäisen sote-kunta –rajapintayhteistyön toimivuus varmistetaan (kunnasta kiinteistö- ja ruokapalvelut, liikunta- ja kulttuuritoimi yms.)

Asiakastyytyväisyyttä mitataan suoraan asiakkailta.

YHTEENVETO KIIINTEISTÖKYSELYSTÄ

Kunta	m2	Kiinteistöjen tasearvo	1.1.2014 jälkeen valmistuneet/ rakennukset/ kust. €	Poistoaika	Poisto	Poisto	Kiint.kus	Kiint.kus	Investointi- tarpeet	Investointi- tarpeet	Poistonalaiset koneet ja kalusteet €	Koneiden ja kalusteiden investoinnit €		
				keskiarvo	m2/v	m2/kk	m2/v	m2/kk	2015 - 2017	2018 -	2014	2015-2017	2018-	
Heinävesi	7 359	4 858 811	1 930 000	27	18,33	1,53	90,02	7,50	550 000	246 000	150 108			
Joensuu	49 033	34 228 839	1 039 170	25	28,30	2,36	68,00	5,67	50 532 375	26 399 930	807 504	95 000	1 042 000	1 250 000
Polvijärvi	7 667	1 328 322	51 928	30	24,00	2,00	43,48	3,62	3 400 000	1 200 000	117 351	59 940		
Nurmes	11 097	5 543 304	-	11	32,47	2,71	59,38	4,95	1 010 000	-		-	-	-
Liekka	20 188	4 267 989	-	27	19,66	1,64	84,79	7,07	1 100 000	15 600 000	47 761	62 000	60 000	35 000
NuVathky	8 881	6 250 701	-	20	44,34	3,70	65,81	5,48	-	-	140 189	181 000	176 000	
PKSSK	129 967	100 485 780	55 150 000	24	18,91	1,58	41,35	3,45	4 400 000	12 700 000	4 956 597	-	7 835 000	
Kontiolahti	5 067	1 890 890		28	22,32	1,86	56,72	4,73	1 750 000	15 000	58 549			
Outokumpu, vuokrasop. Jns kaupungin kanssa	8 407	2 139 641	112 999	30	35,09	2,92			1 023 000			68 221		
Tohmajärvi	3 902	4 021 823							880 000					
Valtimo	2 303	348 642	3 050 000	30	22,35	1,86	34,50	2,88	30 000			200 000		
Juuka	11 595	3 308 208	3 105 484	30	15,87	1,32	58,98	4,92	3 562 000		60 204	159 857		
Ilomantsi	11 389	3 050 787	2 000 000	35	18,17	1,51	52,76	4,40	4 085 000		301 600	65 000	200 000	
Kitee	9 304	2 038 997	7 164 150	30	13,55	1,13	89,88	7,49	2 112 721			70 746		
Rääkkylä	2 951	2 233 978	150 000	45	27,40	2,28	83,00	6,92	118 000		35 844	12 000	46 000	
Liperi	5 192	3 236 702	11 900 000	30	32,88	2,74	135,00	11,25	1 700 000					
Yhteensä /keskiarvo	294 302	179 233 413	85 653 731	28	24,91	2,08	68,83	5,74	76 253 096	56 160 930	6 675 706	973 764	9 359 000	1 285 000
Investointitarpeet yhteensä										132 414 026				11 617 764

Poistoajat välillä 20 - 50 v. Suurin osa tonteista sijaitsee kunnan maalla, joille ei ole määritelty erillistä tonttia. Koneet ja kalusto sisältyy usein rakennusinvestointiin, joka on tasearvossa.